

04. január 20.
Írás főszerkesztőjéről.
74-32

etmény.

gyeszmiklói já-
községében rend-
án megüresedett
sel egybekötött
vázatot hirdetek.
t, kik kérdéses
hogyan képesített-
és eddigi alkal-
lt pályázati kér-
évi február hó-
sák be, mert a
ot nem veszem

égházánál 1904.
után 2 órákor

4 január 9-én.

Hadfy,
főszerkesztő.

at keres

ésre ==

hölgyet,

azva volt.

fizetési

vel e lap

zendők.

82-11

kivonata.

óság mint tkvi
éremem folytán
vára 1400 kor.
s hó 1-től járó
már megállá-
nlegi s a még
légitése végett
a alapján és
b. s a alapján
ri lakos ellen
erületen Bótos
a bótos 1076.
glalt:
-öl házhelyre

en felvett:
hold szántóra

re 157 korona
endeli s azt,
ételeket ezen-

Bótos község-
b 8. napjának
tatni a követ-
mint Bótos
s megtekint-

nti ingatlanok
ognak adadni.
k tartoznak az
készpénzben
okban a kívül-

évi október
int tkvi ható-

Toth,

kir. írásbíró.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitiz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizeté-
sek és a lap szétküldésére vo-
natkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

Nagybecskerek, 1904.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felölös szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

XXXIII. évfolyam. 16. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor.
Félévre ———— 12 .
Negyedévre ———— 6 .
Egy órára ———— 2 .
— Egyes szám ára 8 fill. —

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknál.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órákor.

Csütörtök, január 21.

Kulturmozgalmunkhoz.

Nagybecskerek, január 21.

Knyaskó Lajos igazgató urnak e lap ha-
sábjaiban a kulturregysületről megjelent cikke
maga is valóságos kulturmozgalmat idézett
elő; lángra gyúltak a keblek és komoly-
nak ígérkezik a nemzeti kultúra diadalára
való törekvés. Torontálvármegye lakóinak
száma az 1900. évi népszámlálás szerint
609.362 lélek, a vármegye nagysága
10.961.63 □ km. Pest, Pilis-Solt Kis-Kun-
megye területe 12.604.89 □ km. lakóinak
száma 15.986.21, tehát területre nézve
Torontálmegye az országnak Pestmegye
és Bácsmegye (11.679.41 □ km. 762.216
lakossal) után a legnagyobb megyéje s mint
ilyen kétségtelenül vezérő szerepre hivatott.
Sajnos, hogy eddig Torontálvármegye sok
tekintetben nem tett és részben nem tehetett
eleget a magyar kulturának.

Ne méltóztassanak e szerény vélemé-
nyemet rossz néven venni, én örvendek,
hogy bevallhatom: megszerettem e várost,
tisztelen vezérő férfait és minden egyes
lakóját, de a kritikátlan dicséret nem hasz-
nos. A természet törvényei szerint mind-
nyájan igényt tarthatunk a megélhetésre,
kétségtelen, hogy a közjóért mindnyájunk-
nak tevékenységnek is kell lennünk. A kul-
turális mozgalomnak célja olyan változá-
sokat előidézni, melyek a nemzeti élet és
művelődés fejlődését és megerősödését er-
edményezik. Csakis kulturális mozgalmak
 révén fejlődhetik zengzetes anyanyelvünk
és csakis hathatós kulturális tevékenységgel
növelhetünk nagyvívát. A kultúra zászlója előtt
meghajlik mindenki, a kultúra fokozza
erkölcsi érzésünket, öntudatunkat, ébren
tartja bennünk a hazaszeretetet, sőt a kul-
tura segítségével diadalmas csatákat is viv-
hatunk.

Ismeretes Moltkenak az a mondása,

hogy Németország nagyságát, magas fejlet-
tségét az iskolamestereknek köszönheti.
Anglia, Franciaország, Belgium, Svájc a
kultúra szárnyai alatt lettek világjelentő-
ségű államok; ezekből az államokból indult
ki a kultúra a világ minden részébe és ez
a kultúra termékenyítette meg azt a talajt
ott mindenütt, a hol termőföldre jutott.
Csatlakozzék tehát e megyének minden jó
honpolgára azokhoz a barcosokhoz, kik e
kulturmozgalom megindítóit s küzdőjeit
bátran és lelkesen a nagy cél eléréséért,
mely e mozgalom zászlajára van írva, a
jóért, nemesért, hasznos és üdvös dol-
gokért.

A népek történetében a kulturának
mindig fontos szerepe jutott és hatalmassá
csak azok a nemzetek lettek, melyeknél a
kultúra magas fokon állott.

A jelenkor kulturállamai az ipar és
kereskedelem terén is első helyen állnak
s itt rákarak mutatni arra, hogy a meg-
indult kulturmozgalom közgazdasági érték-
kel is kell, hogy bírjon és ezt csak akkor
érjük el, ha ez a megye területén létesülő
kulturregysület a kereskedelemre és iparra,
szerény nézetem szerint, tevékenységét ki-
bővíti, az ipari és kereskedelmi viszonyok
fellendítésére is kiterjed. A kulturregysület ne
csak szorosan vett szellemi munkát végezzen,
ne csak szórakoztatást nyújtson a miveltebb
elemeknek, de szükséges volna, ha a kultur-
regysület valamelyik alosztályának működése
a kereskedelemre és iparra is kiterjedne.
Ideális kulturregysületet csak úgy képzelek,
ha az működésével a népek jólétét minden
irányban előmozdítja. A kulturregysület
vezetőinek, befolyásos egyéneinek oda kell
törekedni, hogy a város kereskedelmének
élénkítését elősegítsék, azt fejlesszék és
egyes iparágakat segítsenek megteremteni,
melyek a város vagy a megye területén
biztosan prosperálhatnak, mert a valódi

kultúra kihat mindenre, tudományra, mű-
vészetre, iparra, kereskedelemre, azért e
kulturmozgalomnak minél nagyobb területen
kell gyökeret verni. Ha például egy hely-
beli polgár rövid pár órányi tanácskozás
után egy már is virágzó népbankot létesít,
szinte hihetetlen, hogy több ily tekintélyes
férfi a kormányhatalom támogatása mellett
ne bírna e városban más, előre is ki-
számítható haszonnal járó iparvállalatokat
létesíteni! Kulturregysületek a város szépi-
tését és higiéniai szempontból való fej-
lesztését is szem előtt tartják; szerény
nézetem szerint tehát a kulturregysület
egyik alosztályában a város szépítésével
is kellene foglalkozni.

Ha a kulturregysület a szépművé-
szeteken kívül édes hazai nyelvünket
ápolva működését közgazdasági téren is
érezhetővé teszi, akkor Torontálvármegye
a haladás terén bizonyára az első közt
foglalna helyet.

Peri Mihály.

A gőzfürdő sorsa.

Nagybecskerek, január 21.

A gőzfürdő tulajdonosa, Kovács J. M.,
azzal a kéréssel fordult a városi képviselőtestü-
lethez, hogy a város azt a 411 ölnyi telket, a
melyen a fürdő épült, neki átengedje, illetve azt
örök áron neki tulajdonába bocsássa. Arra az
esetre, hogy ha a város ezt az ajánlatot el nem
fogadná, a fürdőtulajdonos a következő ajánlatot
teszi:

1. A kizárólagos tulajdonát képező gőz- és
kádfürdőt teljes berendezéssel és felszereléssel a
város tulajdonába bocsájtja.

2. A fürdő teljes kiépítése, átalakítása és
berendezése céljából a város egy 35—40 évi időre
terjedő, 50000 koronás amortizációs kölcsönt
vesz fel és ezen összeget mint vételért Kovács-
nak kifizetné, ki ennek ellenében a következő
beruházásokra kötelezi magát:

Uj melléképület, uj bejárat, pihenő terem

A „TORONTÁL“ tárcája.

Művészeti Könyvtár.

Jelentős új vállalat megindulásáról számol-
hatunk be ez alkalommal olvasóinknak. Művészeti
Könyvtár közös címmel Koronghi Lippich Elek
szerkesztésében a Lempel-Wodianer-féle cs. és
kir. udvari könyvkereskedés oly gyűjteményes vál-
lalat kiadását indította meg, amely már-már tul-
lépve a magán kiadócéggé vállalkozásának a hatá-
rán, míg egyrészt újabb bizonyosságot tesz róla,
mily nemes lelkesedéssel és mily aldozatkészen
igyekezik ez a kiadócéggé a magyar kultúrát szol-
gálni, másrészt hézagpótló, uttörő vállalkozás ha-
zánkban, a mely arra van hivatva, hogy módot
nyújtson a magyar nemzet minden művelt tag-
jának arra, hogy magyar nyelven, magyar ésszel
megirt munkákból fejlessze művészi ízlését és
gyarapítsa művészettörténeti tudását.

Annóra már eljutottunk, hogy sokat beszé-
lünk a művészetéről és jelszóvá vált közöttünk a
művészet megbecsülésének kötelessége. De vajmi
kevesen vannak közöttünk — ha eltekintünk a
szakértőktől — akik nemcsak beszélnek a mű-
vészetéről, hanem értenek is hozzá! De nem is csoda
ez! Aki a művészetet akart foglalkozni, komolyan,
behatóan, nem mint művész, hanem hogy műérte-

lemre tehessen szert, kénytelen volt külföldi
munkákat tanulmányozni, mert oly magyar köny-
veink, amelyek rendszeresen és tudatosan szol-
gáltak volna ezt a törekvést, eddigél nem voltak.
Eddig a német monografiák gyűjteménye volt az
a forrás, amelyből a magyar ember, ha rászánta
magát, legnagyobb részben tudását merítette.

Ez az állapot egészségtelen állapot volt, mert
minden kulturnemzetnek magának kell arról gon-
doskodnia, hogy fiai a nemzeti kultúra szellemében
művelődhessenek minden téren. Ezen az áldatlan
állapoton segít első sorban a most megindult Művé-
szeti Könyvtár, amely bizalommal apellál a művelt
magyar közönség támogatására, mert lelküismerete-
sen és lelkesen szolgálja a közönség érdekeit.

Néhány évvel ezelőtt a magyar vallás és
közoktatásiügyi kormányzat a művelt társadalom
lelkésedése mellett proklamálta a művészeti szem-
pontoknak a nevelésben és oktatásban való szük-
ségességét. Azóta egész sorozata jelent meg azok-
nak az intézkedéseknek, melyek részint csatlakoz-
nak a nagy kultur-nemzetek művészi akciójához,
részint pedig önálló eszmékkel új utat törnek a felé
az ideál felé, mely egy lélekben művelt, nemes
ízlésű és fenkölt szívűkön viselő legjobbak előtt.
Mert valóban művészet nélkül nincs igaz művel-
tség. Csak a művészet ismeretétől áthatott társa-

dalom fogja megcsinálni azt a Magyarországot,
melyről a nagy Széchényi azt mondja, hogy — lesz.

A Művészet ismerete szükséges. Megismerni
pedig a művészetet annyi mint — megszeretni.
A művészet a lélekműveltség evangéliuma — s
az evangélium igéi csak akkor töltik be megváltó
hivatásukat, ha az emberi társadalom minden
rétéget átnevesíthetik. Amire a Művészeti Könyvtár
vállalkozott, nem más, mint a művészet ismereté-
nek terjesztése. Feltárja a magyar közönség előtt
korszakoknak, nagy egyéniségeknek az életét.
Nem lélektelen fejtegetések és egymásra halmozott
száraz adatok gyűjteménye lesz a tervezett művek
sorozata, hanem szeretettel, az élet nyelvén meg-
irt élvezetes és tanulságos olvasmányok.

Módszerben és szellemben teljesen a hazai
viszonyok és szükségletek ismerete alapján halad
a Művészeti Könyvtár; tudományos mélységet a
szellem derűjével, komoly megbízhatóságot elő-
adásban való elevevénnyel kíván egyeztetni. Tu-
dákos nagyképszerűség és unalmas tekintélyeskedés
számára nincs tere. Végkép mellőzi azt a
bizonyos körökben még ma sem szokatlan fel-
fogást, hogy a tudomány nem ereszkedhetik le
a megérthetőség és élvezhetőség alacsony szín-
vonalára. Akarja, hogy kötetiben örömet lelhesse
a komoly tanár s a fiatal eszes növendék egyaránt,
az irodalmi csemegékhez szokott urnő éppen úgy,

A legkiválóbb tanárok és orvosok-
tól mint hathatós szer:

Sirolin

tüdőbetegségeknel, légzőszervek
hurutos bajainál, valamint idült bronchitis, szamárhurut

és különösen lábbadozóknál influenza után ajánlatik. — Emeli az étvágyat
és a köpetet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban
üvegenként 4.— koronáért kapható. — Figyeljünk, hogy minden üveg alatti óéggel legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc).

nagyobbítása, új ablakok, új cseréptető, új gőzkamra, új kabinterem emeletre, elektromos ivó-lámpák bevezetése, új meleg bassin létesítése, stb.

A fürdő s telek haszonélvezete az amortizációs kölcsön lejártáig Kovács javára biztosítottatik, ennek ellenében ő tartozik a kölcsön évi részleteit sajátjából előre lefizetni s a fürdő fenntartásához és berendezéséhez szükséges összes terheket viselni, úgy, hogy ezen transzaktióból az amortizációs kölcsön lejártáig és teljes kifizetéséig semmi néven nevezendő kiadásai a városnak nem lehetnek.

4. Kötelezi magát Kovács, hogy az évi amortizációs részleten felül az első 16 évre, vagyis arra az időre, amíg szerződése fennáll, évi 200 koronát, a további időre pedig évi 400 koronát haszonbér fejében a városnak fizetni. Az általa fizetendő haszonbéri összegből egy gőzfürdői alaplétesítendő, mely az amortizációs kölcsön lejártáig kamatozással együtt 40000 koronára emelkednék, amely összeg esetleg újabb beruházásokra volna fordítandó.

5. Ezen transzaktió folytán a város tulajdonába kerül a fürdő, melybe Kovács eddig állítása szerint 68000 koronát beleölt és melyért bárki is évi 4000 korona haszonbért fizet, holott az amortizációs kölcsön évi része legfeljebb évi 2400—2500 korona. A fürdőtulajdonos végül kijelenti, hogy reá nézve egészen közönyös, melyik ajánlata fogadtatnék el, a fő az, hogy módjában legyen a fürdőt a modern igényeknek megfelelően átalakíthatni.

A pénzügyi bizottság tegnapi ülésében foglalkozott e kérdéssel, végleges határozatot azonban nem hozott, hanem kimondta, hogy Kovácsot felszólítja a tervek és költségvetés bemutatására, melyek alapján a fürdő átalakítását tervezi.

Annyi bizonyos, hogy a gőz- és kádfürdő átalakításra szorult tagadhatatlan az, hogy a városi képviselőtestületnek kötelessége segédkezni ahhoz, hogy a városnak modern, célszerűen berendezett fürdője legyen.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 1/6 órától kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 5 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/8-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délig gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

— **A megyei tisztikar köréből.** A vármegye főispánja Pfeifer Nándor budapesti lakost, járási közig. fog. gyakornokká kinevezte és szolgálatára a perjámosi főszolgabíró mellé osztotta be.

— **Tanügyi kinevezés.** A vallás- és közoktatási miniszter Melezer József okleveles kisdödvönőt a zombolyai állami kisdödvönőhöz kisdödvönővé kinevezte.

mint az egyszerű, művelt családi asztalkör, és egyáltalán mindenki, aki ismereteit száraz adatok és okoskodások kincsaitól menten akarja kiélesíteni. Művészeti segédkönyveket akar adni az iskolának és minden művelt embernek.

A szerkesztő, Koronghi Lippich Elek neve úgy itthon, mint a külföld előtt is, szorosan köt össze azokkal a reformokkal, melyek a közoktatásügyben és a társadalom nevelésében a művészet szempontjait meghonosították. Az ő gondoskodása biztosított arra, hogy a vállalat programja végrehajtható. A szakbeli írók megválasztásában, felkutatásában, a módszernek a célhoz alkalmazásában s a művek megjelenésének izlésében az ő lelkesége érvényesül.

Korszakokban, irányokban, egyéniségekben feldolgozni kívánja a Művészeti Könyvtár a művészet egész történetét. Minden kötet önálló, befejezett mű lesz.

Az ideai karácsonyra megjelentek a következő kötetek:

Budapest művészete a török hódoltság előtt. Divald Kornéltól. Fűzve 6 kor., diszkötésben 8 korona.

Donatello. Eber Lászlóval. Fűzve 6 kor., diszkötésben 8 korona.

Michel Angelo Buonarrotti. Meller Simontól. Fűzve 6 kor., diszkötésben 10 kor.

A következő kötetek munkában vannak:

Lionardo da Vinci, Munkácsi Mihály, Fadrusz János, Raffael,

Paál László, Székely Bertalan, Böcklin és köre, A karbizoni iskola.

A fiatalok.

— **Áthelyezés.** A vallás- és közoktatási miniszter Bohler János frigyházi állami elemi iskolai tanítót a lázárföldi áll. elemi iskolához áthelyezte és az igazgatói teendőket ellátásával megbízta.

— **Elhunyt történettudós.** Mint Szegedről jelentik, Reizner János, a kiváló szegedi történetíró, az ottani Somogyi-könyvtár igazgatója s a Dugonics-társaság alelnöke, tegnapelőtt szíveshűdésben meghalt. Reizner tevékeny munkásságot fejtett ki a történetírói és a régészeti kutatások terén s buzgó gyűjteményekkel a város támogatásával ő vetette meg a szegedi történelmi és régészeti múzeum alapját. A jeles tudós halála széles körben élénk részvétet kelt.

— **A pénzkölcsön-közvetítők ellen.** A vármegye alispánja valamennyi elsőfoku iparhatósággal közli a kereskedelmi miniszter következő rendeletét:

Gyakran érkeznek hozzám panaszok az újabb időkben rendkívüli módon fölbujazzó pénzkölcsön-közvetítők család üzemelése miatt, akik a hiszékeny közönség figyelmét különösen újsághirdetéseikkel magukra vonják és közvetítői tevékenységükkel főleg a szegény, szorult helyzetben levő egyéket érzékenyen megkárosítják. Minthogy a pénzkölcsön-közvetítésnek iparszerű üzése ipari foglalkozást képez és minthogy másrésztől alaposnak látszik ama feltevés, hogy a szóban levő pénzközvetítők nagy része az ipartörvény amez általános rendelkezését sem tartja meg, hogy iparüzéshez ipar-igazolványt tartozik váltani: felhívom a Cimet utasítsa a területén levő elsőfoku iparhatóságokat, hogy különösen a napilapokban magukat hirdető pénzhirdetőket szemmel kísérik és amennyiben meggyőződést szereznek arról, hogy egyesek iparukat iparigazolvány nélkül folytatják, ellenük az 1884. évi XVII. t. cikk 156. §-ának a) pontja alapján szigorúan járjanak el. Budapest, 1903. évi december hó 19-én. A miniszter helyett: Serényi s. k., államtitkár.

— **Esküvő.** Meyer May André francia származású földbirtokos tegnap tartotta esküvőjét a torontalmegyei Nagy-Gájon Elek Albert, a báró Daniel-féle uradalom jószágigazgatójának leányával, Ilona kisasszonnyal. A diszes esküvőn tanuként szerepeltek: báró Dániel Elemér nagybirtokos és Bauer Károly temesmegyei nagybíró.

— **Tűzoltó-bál Nagykomlóson.** A nagykomlósi önk. polg. tűzoltó-egylet január hó 23-án saját pénztára javára a komlósi „Magyar Király” szálloda helyiségeiben tűzoltó-bált rendez. Belépő díj: személyenként 1 kor. családjegy 2 kor. 40 fill. Kezdeté este 8 órakor.

— **Égő menyasszony.** Csak kicsi híján múlt, hogy szomorúan nem végződött tegnap délután Szegeden egy tanyai esküvő, amely pedig természetesen vidáman kezdődött meg. A felsőközponti tanyavilág egyik legszebb leánya, Csányi Annuska esküvőre tegnap örök hűséget Schann Miklós bocsári kereskedőnek. A boldog ifjú pár frigyét a felsőközponti új templomban áldotta meg az egyház embere. A katolikusoknál itt még a régebbi időkben maradt szokásban az avatás, mely abból áll, hogy az új házaspár a násznépvel együtt égő gyertyakkal a kezében néhányszor körüljárja az oltárt. Már ennél az aktusnál tartott

A művészetek elmúlt korszakainak és egyéniségeinek egész sorozata fog ezek után következni, nem mellőzve sem a hazai, sem a külföldi művészetek legújabbkori felvirágzásának jelenségeit és kimagasló alakjait sem. Évenként 3—4 kötet jelenik meg. A diszes, de könnyen kezelhető, gazdagon illusztrált kötetek ára, terjedelm szerint, fűzve 6 és 8, kötve 8 és 10 korona között fog váltakozni. Minden kötet külön önálló művet tartalmazván, külön is megszerzhető lesz. Tíz kötetből álló sorozat előfizetési ára (kötve) 80 korona. Tekintve a sorozat évekre való elosztását, s a köteteknek lehető legmérsékeltőbb, a külföldi hasonló becsü kiadványokénál nem magasabb árát, az előfizetők alig észrevehető anyagi áldozat árán néhány év alatt már gazdag művészeti könyvtár birtokába jutnak.

S ez a vállalat nyújtva legelső alkalmat hazai írónknak művészettörténeti kutatásokra, s a művészet jelenségeinek érdemlegesebb megfigyelésére ösztönzést, — remélhető, hogy a magyar közönség szeretettel fogja a vállalkozást felkarolni. Ha a magyar művelt közönség szeretete, érdeklődése és méltánylata a vállalat munkatársává szegődik, az az ügy, melynek nagy kockázattal, nagy áldozatokkal, de igaz hazafias lelkesedéssel állott a kiadó cég e vállalat révén szolgálatába, eddig nem is remélt gazdagodását és felfrissülését fogja előidézni irodalmunknak, új tehetségeket ad a nemzetnek, új birodalmat nyitja meg az eszméknek és gondolatoknak, s észrevétlenül hatja át az egész társadalmat a művészet megtisztító, megnemesítő és felszabadító erejével.

a lakodalmas népség, mikor a menyasszony fehér selyemfátyola lángot kapott. A veszedelemnek azonban a jelen voltak hamarosan véget vetettek, letépték a menyasszony égő ruháját. Így a boldog új menyecskének az ijedtségen kívül nem igen esett nagyobb baja, minthogy egy kissé megpörkölődött a haja.

— **A testvér becsületéért.** Véres eset történt a napokban Németh községben. Jovin Milan, Jorgován Szvetozár és ennek bátyja Jorgován Száva együtt iddogáltak a Gyurgyev-féle korcsmában. Jó ideig békésen beszélgettek, de az elfogyasztott ital később megoldotta a nyelveket. Jovinnak eljárt a szája s mikor Jorgován elment a korcsmából, eldicskedett, hogy szerelmi viszonya van Jorgován Száva feleségével. Az ifjabb Jorgovánt ez annyira felhabarította, hogy az utcán megleste Jovint s a bátyja becsületéért felholtra verte. A póruijárt dicekvó panaszára a csendőrség megindította Jorgován Szvetozár ellen a vizsgálatot.

— **Baba Jovanka.** A Délvidéken Baba Jovanka néven felelmetes hírnévre tett szert Petrovics Mária nagykirindai szerb asszony. Az öreg asszony, kilegtöbbi szereplése idejében már elérte a 90-ik évét, ismeretes kuruzslónő volt különösen Torontálvármegyében. Híre azonban a megye határain is tulterjedt és az ő segítségével mérgezte meg Thiele Emilia a férjét. Baba Jovankát e miatt öt évi fegyházra ítélték, mely büntetéséből négy évet töltött ágyban fekvő a temesvári rabkórházban és csaknem egészen megvakult. Az elmúlt év elején feltételes szabadlábra helyezték és elszállították illetőségi helyére Nagykirindara, hol azóta az ország legidősebb rabnője a legnagyobb nyomorban színlődött. Most az a hír érkezik róla, hogy a hírhedt kuruzslónő meghalt és a város költségén már el is temették.

— **Betörések.** Egyszerre négy betörésről is veszünk hírt a vármegye különböző községeiből. Módoson Románov Antal gazdához törtek be s innen 2 dunnát, 3 párnát, ruhákat, vasznat s más fehéreműt loptak el. — Csávós községben több baromfiketrecet törtek föl a minap s egy csomó ludat elloptak. — Muth Mihály nagyjécsai gazdának a lakásába törtek be s onnan 91 kiló belföldi leveles dohányt vittek el. — Németpárdányban pedig Babel Péter pajtáját törtek föl ismeretlen tettesek és 14 darab kikészített borjubört emeltek el. A betörőket most a rendőrség erőlyesen nyomozza.

— **Farsang.** Az ideai farsangot az eddigi bejelentések szerint a következő mulatságok töltik ki:

Január 23: A zenekedvelők estélye.

Február 1: Önkéntes tűzoltók bálja.

Február 6: Veterán mulatság.

Február 13: Az ifjúsági egyesület estélye.

Február 16: Beszede.

Irodalom.

* **Homokba irt mesék.** Ez a cím már nem új az irodalomban. Nőgrády László, ez a poéta-lelkű fiatal író, már a harmadik kis kötetben adja közre leírását ezen a címen. Szerényen „Homokba irt mesék”-nek nevezi azokat a gyönyörű képeket és rajzokat, melyekben az örök-szép természetet ismerteti. Illetőleg leírja, úgy a hogy ő látja. Pedig inkább nevezhetné „Kőbe vésett képek”-nek, mert valóban azok. Egy-egy leírását olvasva, megelevenedni látjuk képeztünkben az erdőt, a mezőt, rétet, zombékok, ezernyi apróbb-nagyobb lakóival; látjuk a kis természet életét, nyüzsgését, harcát a létért, küzdelmes, viszontagságos sorsát, apró szenvedéseit és örömeit, — s mind ezt oly színes, festői keretben, hogy szinte fáj: — miért is nem tudtuk eddig, hogy lábaink alatt, körülöttünk, a fűnk fölött ily élénk és mozgalmas élet van?! Bizonyos, hogy aki elolvassa a „Homokba irt mesék”-et, más szemmel fogja nézni a természetet, s több örömet, élvezetet talál benne, mint eddig. Ez a legutolsó füzet, melyben tíz szép leírás van. A „Vasárnapi könyvtár”-ban jelent meg (39. sz.) s a Franklin-társulat adta ki; az ára fűzve 40 fillér.

* **A Magyar Törvénytar** (Corpus Juris Hungarici) tárgymutatója (1000—1902), melyet Markus Dezső dr., kir. ítélőtáblai bíró készít az ő szerkesztésében és a Franklin-Társulat kiadásában megjelenő milleniumi törvénytarhoz, mint értesülhetőleg március hó folyamán jelenik meg a könyvpiacra. Ez lesz a magyar Corpus Jurisnak első teljes és eljótól végig magyar nyelvű tárgymutatója.

— **Művészeti krónika** címen havi folyóirat jelent meg e hó 15-én. Az új lap a magyar művészet szolgálatában áll s ennek terjesztését tűzte ki feladatául. Megjelenik havonként. Előfizetési ára egy évre 2 korona.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ Aki más buzáját adja el. Szelkity Tima szerbíttebeli földmives panaszt emelt Szelkity Jócáné, szül. Radlovaeski Mária ellen, mert az a múlt év július havában szántóföldjéről 20 kereszt buzát, mint a sajátját Kolarszki Vazulnak eladta, aki azt szolgáljával azonnal haza is szállította. Az asszony ezért lopás büntette miatt került a vádlottak padjára s ügyét ifj. Makk József törvényszéki bíró elnöklésével ma délelőtt tárgyalta a nagybecskereki kir. törvényszék. A mai tárgyaláson a vádlott tagadta, hogy a buzát ő lopta el s azt is, hogy azt Kolarszkinak eladta volna. Kolarszki és ennek szolgálja, Csobanszki Zsiva a leghatározottabban alitják, hogy igen is vettek Szelkitytől 34 kereszt buzát, melyet azonnal el is hordottak, még pedig, a mint később megtudták, Szelkity Tima földjéről. Szavaeski Maxa vallomása szerint Szelkityné 100 koronát ígért neki arra az esetre, ha nem mondja el senkinek, hogy a buzát ő lopta el. Jászity Száva vallomása szerint a vádlott neki is kínált buzát megvételre, sőt Szelkityné maga mondta, hogy egy Dika nevű embernek 20 kereszt buzát már el is adott. A tanúk kihallgatása, valamint a vád és védbeszéd meghallgatása után a törvényszék Szelkityné lopás vétségeért 3 havi fogházra, 81 korona és 90 fillér kártérítésre és az összes költségek megtérítésére ítélte. Az ügyész megnyugodott az ítéletben, a vádlott és védője ellenben felebbztek.

§ A rösreg tolvaj. Ugyancsak ma délelőtt tárgyalta a kir. törvényszék Dragaeski Szvetozár szerbszentmártoni lakos ügyét, a ki szintén lopásért tilt a vádlottak padján, mert Szerbszentmártonban múlt év december hó 20-án Fleischer Gyula 70 korona és Sikkhoffer János 64 kor. értékű vadászfegyverét egy a Szindarovicz fele kocsma udvarán álló kocsiról ellopta, azonban midőn a lopott puskákkal odább akart állani, Rein Miklós és Antonie András észrevették szándékát s a kocsmában levőkkel sikerült a tolvajtól a fegyvereket elvenniük. A vádlott beismerte tétét, de azzal védekezik, hogy annyira részeg volt, hogy nem tudta mit cselekszik. A részegséggel védekező tolvaj azonban nem került ki büntetést, mert a bíróság egy hónapi fogházra s az összes bűnügyi költségek megtérítésére ítélte. Az ítélet jogerős.

§ A verseci pénzhamisítók ügye. A verseci pénzhamisítók ügyében tudvaleg a királyi Curia is már jogervényesen ítélkezett és a banda tagjai a temesvári kir. törvényszéki fogházban ültek le büntetésüket. A társaság feje Weisz János, aki rabkötöcsében igen szánalmas alak benyomást teszi — mint Temesvárról írják, — még mindig nem nyugszik meg és bűnügyének újrafelvételét kérelmezte az igazságügyminisztertől. Azzal érvel, hogy a lakásán megéjtett házkutatás alkalmával harmincharom darab hamis husz koronást találtak, míg a tárgyalások csak harminckét hamisítványt mutattak be. Szerinte a hiányzó husz koronást hozták forgalomba és ezzel készakarva meghelyezték őt. A szerencsétlen ember — ugylátszik — perlekedési mániában szenved. A kir. ügyészsgy elrendelte elmebeli állapotának megvizsgálását.

Közgazdaság.

□ Gözeke szövetkezeti értekezlet Grabácon. A megyei gazdasági egyesület rendkívül látogatott értekezletet rendezett január hó 19-én Grabácon az ottani érdekeltek birtokosság körében. Az értekezletnek célja volt, hogy Grabác község birtokossága által egy gözeke szövetkezet alakíttassék. A megyei gazdasági egyesület részéről az értekezleten megjelentek: Marton Andor, a m. gazd. e. titkára, Petrás György, a megyei gazd. egyesület vándortanára, és Jaisoviczky János. Az értekezleten Marton Andor, a m. gazd. e. titkára elnökölt. Ki megnyitó beszédében ismertette a célt, melynek megvalósítása érdekében a megyei gazdasági egyesület megbízásából a grabáci érdekeltek birtokosságot összehívta, kifejtette azt a nagyfontosságú gazdasági eredményeket, melyek a gözeke szövetkezet megalakítása révén a község lakóira háramlani fognak s azután felkérte Petrás Györgyöt, hogy olvassa fel Jaisoviczky Jánosnak a gözeke szövetkezetek alakításáról szóló munkáját, melyet német nyelvre Petrás György fordított át. A nagylettséssel fogadott felolvasás után élénk eszmecserére indult meg, melyben résztvettek Marton Andor, Jaisoviczky János, Petrás György, Vihelyi József, Neurohr Mihály, Neurohr József, Gotschall Miklós és még számosan a megjelent érdekeltek közül. Miután minden felvetett kérdésre a ki-merítő felvilágosító magyarázatok megadattak, a megjelent érdekeltek (mintegy 200-an vettek részt az értekezleten) egyhangulag és lelkesedéssel kimondták, hogy egy gözeke szövetkezetnek Grabácon leendő megalakítását valamennyien a legmelegebben obajtják s e célból felkérlik a grabáci gazdakör elnökét és a grabáci összes társas-körök elnökét, hogy helyiségeikben aláírási íveket köröztessenek tagjaik körében a megalaki-

tandó szövetkezetbe való belépés céljából s ugyanerre felkérlik a községnek jeles jegyzőjét, Vihelyi Józsefet. Ezután az értekezlet Marton Andor felkérésére a megyei gazd. egyesület által a Grabácon rendezendő tenyészbikavásár részletkérdéseit tárgyalta meg, s a tenyészbikavásár napjára február hó 21-ikét jelölte ki, s felkérte a megyei gazd. egyesületet, hogy miként a multban rendezett tenyészbikavásáronál, ugy a jelen évben Grabácon rendezendő ezen tenyészbikavásár érdekében is mindent elkövetni sziveskedjék. Az értekezlet 1/21 órakor ért véget, s az érdekeltség oly hangulatban oszlott szét, melyből kiértzett, hogy az értekezleten Grabác község jövődjére sokat jelentő alapvető határozat hozatott.

TÁVIRATOK.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése január 21-én.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, január 21.

A képviselőház ma délelőtt ülést tartott, a melyen folytatták az ujoncmegajánlási törvényjavaslat tárgyalását.

Ma először Uray Imre beszélt a javaslat ellen.

Azután Tisza István gróf miniszterelnök beszél s Rakovszky legutóbbi beszédére válaszulva kijelenti, hogy sajnálja a Derschatta-féle indítványt, de annak a magyar alkotmányra semmiféle befolyása nincs. Bármiféle nézetet is vallanak odaát, alkotmányunk sziklaszilárdságát meg nem ingatják. Nincs más teendőnk, minthogy hidegvérrel konstatáljuk: mit mond törvényünk. (Zajos helyeslés.) Derschatta indítványának nincs jelentősége, legfőleg az, hogyha komolyan veszik, akkor az osztrák törvényhozó faktorok örökre lemondanak a hadsereghez való beleszólási jogokról, de reánk nézve semmi következzéssel nem jár. (Helyeslés.) A miniszterelnök ezután védi Pitreichot s azt mondja, hogy örülünk az olyan hadügyminiszternek, aki közjogunkba beleavatkozni nem akar. Kérde a miniszterelnök Rakovszkytól, hogy micsoda új dolgot lát az osztrák állásfoglalásban, hogy azzal okolja most obstruálását. Hiszen hónapokkal ezelőtt az osztrákoknak ugyanez volt az álláspontjuk, nyilvánvaló tehát, hogy Rakovszky most az osztrákok állásfoglalására való hivatkozással csak ürügyet keresett. Adjanak módot, hogy a delegáció előtt a reformokról nyilatkozhasson a kormány, akkor mihamarább megszűnik a katonai nevelésügy reformja De Rakovszky megakasztja a reformok megvalósítását, a normális rend helyreállítását. Ellenségeink megmozdultak és kárörvendve nézik vergődésünket. (Ugyvan! ugy van, jobbról. Ellentmondás balról.) A nemzeti politika az, mely lehetővé teszi az elérhető megvalósítását, de nem az, amely szétforgácsolja a nemzet erejét.

Most néhány képviselő a kerékkötő s ez valóban a parlamenti élet elleni merénylet. (Zajos ellentmondás a Szederkényi-párton.) De nem lehet inparlamentáris eszközökkel küzdeni ellenük, a míg a békés megoldásra kilátás van. Hogy a végvonaglását élő obstrukciót legyőzzük, attól függ, kapnak-e segédcapatokat azokból, a kik frivól ürügyet keresnek az obstrukción. (Élénk tetszés jobbról.) Ujból felhívja a Házat, hogy vezesse vissza az alkotmányosság sáncaiba a nemzetet. Ö erre vállalkozott s ettől semmi sem fogja eltántorítani. (Viharos tetszés és taps jobbról.)

Rakovszky István azt mondja, hogy a Derschatta-féle javaslatok súlyos közjogi beavatkozást képeznek, a mit nem helyeselni, hanem elítélni kell.

Tisza István gróf miniszterelnök ismételtén megmagyarázza Rakovszkynek állítása ferdeségét és ezzel szünet következett.

Gizella hercegnő Budapesten. Budapest, január 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Gizella bajor kir. hercegnő, aki tegnap leánya, Augusztia főher-

cegnő látogatására Budapestre jött, ma este Bécsbe s onnan Münchenbe utazott.

A tapolcai választás.

Budapest, január 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A tapolcai választókerületben, a hol Makfalvy Géza földmívelési államtitkár és Pék János függetlenségi jelölt állottak szemben, Makfalvy Gézátt választották meg 813 többséggel.

Ujságíró és képviselő afférja.

Budapest, január 21. (A „Torontál” ered. táv.) Bede Job hirlapíró bizonyos intimításokat közölt Teleky Sándor gróf országgyűlési képviselőnek a képviselőházi jegyzőségéről történt lemondásáról a „Pesti Hirlap”-ban. A közleményben azt mondta, hogy az adatokat maga Teleky szolgáltatta neki. Teleky tagadta, hogy az adatokat ő mondotta volna, a mire Bede Jób a „Pesti Hirlap” tegnapi számában hazugnak monddta a gróft. A gróf provokáltatta Bedét s a két fél holnap délután párbajt fog vívni.

Az orosz cár fővadászmestere Baranyában.

Budapest, január 21. (A „Torontál” ered. táv.) Mint Pécsről jelentik, Baranya-Sellyén időzik most az orosz cár fővadászmestere s az ottani vadaskertekben tartott szarvasok és özek tenyésztési módját tanulmányozza. A fővadászmestert a cár küldte Baranyába, mert királyunktól Baranya-Sellyéről neki ajándékozott szarvasok rendkívül megtetszetek s azokat nagyobb mértékben akarja tenyésztetni a cári vadaskertekben.

Oroszország és Japán.

Budapest, január 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Tókióból táviratozzák, az orosz-japán összeütközés ügyében a helyzet változatlan s a japánok még mindig várják Oroszország választ legutóbbi jegyzékükre.

A messzelátó telefon.

Budapest, január 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból táviratozzák: Edison kijelentette, hogy legközelebb olyan telefont fog bemutatni, a melyen a felek egymást bármily távolságból láthatják.

Határidő-üzlet.

Budapest, január 21. (A nagybecskereki Lloyd-társulat táv.) A mai tőzsdén az árak kissé emelkedtek. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra 1904.)	7.88 — —
Tengeri (májusra 1904.)	5.29 — —
Zab (áprilisra)	5.50 — —
Rozs (áprilisra)	6.63 — —

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekéről.

Érvényes 1903. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra
 Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
 Pancsováról: délután 5 óra 55 p.
 Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 4 óra 35 p.
 Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 53 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:
 Zombolyáról, Verseczről, Alibunáról és Temesvárról: este 7 óra 15 p.
 Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.
 Pancsováról: reggel 7 óra 23 p.
 Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 6 óra 55 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:
 Zombolya, Temesvár, Verseczre: délután 4 óra 45 p.
 Pancsovára: délelőtt 8 óra 23 p.; délután 6 óra 20 p.
 Szeged—Budapestre: d. e. 11 óra 12 p.; este 6 óra 46 p.
 Nagyikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:
 Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunára: reggel 3 óra 33 p.
 Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 10 p.
 Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 33 p.

Meghívó.

A nagybecskereki önkéntes tűzoltó-testület folyó évi január hó 24-én a város tanács-termében d. u. 3 órakor tartja

évi rendes közgyűlését

Tárgysorozat:

1. Elnöki megnyitó.
 2. Évi jelentés felolvasása.
 3. Pénztári számadás tárgyalása.
 4. Számvizsgáló bizottság jelentése.
 5. Felmentvény megadása.
 6. Általános tisztújítás.
 7. 1904. évi költségvetés tárgyalása
 8. Indítványok.
- Ezt követi az összyűlés.
1. Általános tisztújítás.
 2. Indítványok.

Kelt Nagybecskereken, 1904. évi január hó 21-én.

Pflök Nándor. Dr. **Grandjean József.**
titkár. (93-1.1) elnök.

10.524. tlkv. sz. 1903.

87-1.1

Árverési hirdetmény.

A törökbecsei kir. járásbíróság, mint tlkvi hatóság közhírré teszi, hogy a törökbecse-aracsi segély- és hitelszövetkezet végrehajthatónak Jozsimovits Daniló végrehajtást szenvedő elleni 1400 korona iránti végrehajtási ügyében a Jozsimovits Koszta törökbecsei lakos által kellő időben beadott utóajánlat folytán a területén levő Törökbecse község határában fekvő következő ingatlanok, u. m.:

1. a törökbecsei 1360. sz. tjkvben A. I. 1. sor. 920. hrsz. 675. ö. i. számú ház, 190 □-öl beltelekkel 320 kor. kikiáltási, 110 kor. utóajánlati árban.
2. Ugyanazon sz. tjkvben A. II. 1., 2. sorsz. 1206/a és 2667. hrsz. alatt foglalt 1 hold 400 □-öl szántó 741 kor. kikiáltási és 440 kor. utóajánlati árban 1904. évi február hó 20-ik napján d. u. 3 órakor a kir. járásbíróság tlkvi helyiségében újból árverés alá fog bocsájtatni és az utóajánlati áron alul nem fog eladatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én kelt 3333. sz. igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában jelölt és óvadékképesnek nyilvánított értékpapirban kiküldött kezéhez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a vételért 2 egyenlő részletben és pedig az elsőt az árverés jogerőre emelkedése után 30 nap, a másodikat 60 nap alatt, mindig az árverés napjától számított 5%-os kamattal együttesen a törökbecsei kir. adóhivatal mint letéti pénztárnál szabályszerű letéti kérvény kapcsán lefizetni s a vételár után járó kincstári illetéket viselni.

A bánatpénz az utolsó részletbe fog beszámíttatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatalos órák alatt a kir. járásbíróság tlkvi irattárában és Törökbecse község-házánál megtekinthetők.

Kelt Törökbecsén, a kir. járásbíróság mint tlkvi hatóságnál 1903. évi december hó 21-ik napján.

Szabó,
kir. aljárásbíró.

Elsőrendű
tűzifa.
Valódi porosz Kitűnő minőségű

szalon kőszén pirszén (coacs)
a Wildensteinsegen-Richterhof-féle bányákból.

— Legjobb faszén. —

Kaphatók:
KURLÄNDER IMRE fakeskedőnél

a Kurländer-udvarban, Gizella-part 2766. sz. — Telefon 89. sz.
— Továbbá a fatelepen, Korona-utca 585/II. — Telefon 35. sz. —

9-14.9

Torontálmegye nagyszentmiklósi járás főszolgabírájától.

329. kig. sz. 1904.

86 3.2

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye nagyszentmiklósi járásához tartozó Szerbnagyszentmiklós és Németnagyszentmiklós községekből álló állatorvosi kör részére Szerbnagyszentmiklós község székhelyvel rendszeresített körállatorvosi állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

A körállatorvos javadalmazása 800 korona évi fizetés és a községi és körállatorvosi állások szervezéséről szóló megyei szabályrendelet 10. és következő szakaszaiban foglalt mellékjövédelmekből és huszemle után járó körülbelül 1000 koronából, a körhöz egy uradalom tartozik, az ott nyerendő valószínű mellékjövédelem 200 korona.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. c. és az 1888. évi VII. t. c. értelmében felszerelt, eddigi alkalmaztatásukat és nyelvismertetüket igazoló pályázati kérvényeket hozzám 1904. évi február hó 15-ig nyújtsák be, mert a később érkező kérvényeket nem veszem figyelembe. A választást Szerbnagyszentmiklós község-házánál 1904. évi február hó 17-én délután 3 órakor tartom meg.

Nagyszentmiklós, 1904. évi január hó 16-án.

Hadfy Károly,
főszolgabíró.

Helybeli vállalat keres
— azonnali belépésre —
ügyes, szép írásu hölgyet,
ki irodában már alkalmazva volt.

o o o

Kimerítő ajánlatok fizetési
igények megjelölésével e lap
kiadóhivatalába intézendők.

(38a-x 4)

Torontálmegye nagyszentmiklósi járás főszolgabírájától.

7328. kig. sz. 1903.

74-3.3

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye nagyszentmiklósi járásba kebelezett Nyerő községében rendszeresített, lemondás folytán megüresedett 800 korona törzsfizetéssel egybekötött segédjegyzői állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom mindazokat, kik kérdéses állást elnyerni kívánják, hogy képesített, nyelvismertetüket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló felszerelt pályázati kérvényüket hozzám folyó évi február hó 6-áig annál inkább nyújtsák be, mert a késve érkező kérvényeket nem veszem figyelembe.

A választást Nyerő község-házánál 1904. évi február hó 8-án délután 2 órakor fogom megtartani.

Nagyszentmiklós, 1904. január 9-én.

Hadfy,
főszolgabíró.

Hirdetmény.

Alólírott előljároság közhírré teszi, hogy Jarkovác község határában egy darab 10-12 éves körüli pej szőrű, közep magasságu, csillagos, orrán korona nagyságu folt és h. j. l. kesely kanca ló felfogatott.

A tulajdonos f. évi január hó 31-ig alólírt község előljárosínál jelentkezhetik s tulajdonjogát beigazolhatja.

Ha tulajdonjogát beigazolni képes tulajdonos a fenti határidő alatt nem jelentkezik, az állat, mint gazdátlan jószág, nyilvános árverésen el fog adatni.

Kelt Jarkovácson, 1904. évi január hó 15-én

Stefánovics Miklós.

Markovics H. Markó,

jegyző.

90-3.1

biró.

MEISZENI
FAJMALACOK
4 hónaposak, eladók.
Bővebb felvilágosításokat ad
Grób Béla
Nagykikinda.

(81-3.2)

HIRDETÉSEK

A hirdetések 1900. évi július hó 1-je óta bélyegmentesek és annyira olcsók, hogy aki nem hirdet, az maga ellen vét!

Hirdetések felvetetnek a „TORONTÁL” kiadóhivatalában.

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.